

בבית המשפט העליון**רע"א 6829/18**

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן
 כבוד השופט מ' מזוז
 כבוד השופטת י' וילנר

המבקש: מיכאל ליטוב

נגד

המשיבה: עו"ד עיינה אונגר-לטיין

בקשה לרשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (השופטת א' כהן) בע"א [27213-05-18](#) [פורסם בנבו] מיום 2.8.2018

תאריך הישיבה: א' באדר התש"ף (26.2.2020)

בשם המבקש: עו"ד ריאד חאג'י

בשם המשיבה: עו"ד עמוס ויצמן; עו"ד אסף לטיין

חקיקה שאוזכרה:

[כללי לשכת עורכי הדין \(אתיקה מקצועית\), תשמ"ו-1986: סע' 2, כלל 16\(ב\)](#)

[חוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961: סע' 54](#)

מיני-רציו:

* דין הבר"ע להידחות. הסוגיה הכללית הנוגעת לחובות המוטלות עורך דין המקיים התייעצות עם לקוח במגמה להימנע מייצוג תוך ניגוד עניינים, אכן ראויה לבירור ולהסדרה. ברם, זו לא התבררה בפסקי הדין של הערכאות קמא מעבר להערות כלליות.

* עורכי-דין – אתיקה מקצועית – ניגוד עניינים

* עורכי-דין – יחסי עורך-דין ולקוח – חובות עורך-דין

* עורכי-דין – יחסי עורך-דין ולקוח – ניגוד עניינים

* דיון אזרחי – ערעור – רשות ערעור

בר"ע על פסק דינו של ביהמ"ש המחוזי אשר קיבל את ערעור המשיבה על פסק דינו של בימ"ש השלום וביטל את חיוב המשיבה בתשלום פיצויי נזיקין למבקש משנמצא כי המשיבה הפרה את חובת הזהירות שהיא חבה למבקש בכך שלא ערכה רישום של ייעוץ קודם שנתנה לבת-זוגו ובכך תרמה לתקלה של

ייצוג בניגוד עניינים. בבקשתו טען המבקש כי יש חשיבות ציבורית רבה בקביעת כללים ברורים בנושא של הפסקת ייצוגו של לקוח ע"י עו"ד, ובפרט כאשר עסקינן בעורך דין לענייני משפחה.

ביהמ"ש העליון דחה את הבקשה בקבעו:

ההכרעה הפרטנית בענייניו של המבקש אינה מצדיקה רשות לערעור "בגלגול שלישי", שכן פסק דינו של ביהמ"ש המחוזי לא מעורר כל שאלה משפטית עקרונית החורגת מעניינם של הצדדים, ומתן רשות ערעור גם אינו דרוש כדי למנוע עיוות דין.

אשר לסוגיה הכללית הנוגעת לחובות המוטלות עו"ד המקיים התייעצות עם לקוח במגמה להימנע מייצוג תוך ניגוד עניינים. אכן, מדובר בסוגיה הראויה לבירור ולהסדרה, ברם זו לא התבררה בפסקי הדין של הערכאות קמא מעבר להערות כלליות. גם מטעם ועדת האתיקה התקבלה התייחסות מאוד כללית בדבר קיומם של גילויי דעת לא מחייבים בנושא, ואלה אף לא צורפו לתגובת ועדת האתיקה. לטענת ב"כ המשיבה אין בנמצא גילוי דעת כזה, והוא הופנה אך למאמר שפורסם, שעיון בו מעלה שאינו עוסק בסוגיה הכללית האמורה. בנסיבות אלה אין בפנינו תשתית המצדיקה או המאפשרת דיון בסוגיה זו במסגרת בר"ע, שמוקדה הוא אחר.

עם זאת נמצא להעיר, כהערה כללית, כי חובתו של עו"ד לפעול לטובת שולחו בנאמנות, במסירות, בהגינות וללא ניגוד עניינים, היא מאבני היסוד של יחסי עו"ד-לקוח. חובת עו"ד שלא לפעול תוך ניגוד עניינים ע"י טיפול נגד לקוח, ולשמור על סודיות מידע שנמסר לו ע"י הלקוח, מוסדרים בכללים 16 ו-19 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית). על כן, מן הראוי כי לשכת עורכי הדין וועדת האתיקה הארצית יקבעו כללי התנהגות מחייבים בסוגיה זו, בין ע"י תיקון כללי האתיקה ובין בדרך אחרת, לרבות לעניין חובת תיעוד פגישות ייעוץ, כולל פרטי הפונים, נושא הפגישה ותוכן כללי שלה, כדי למנוע היקלעות למצב של ייצוג תוך ניגוד עניינים לכאורה, המתגלה רק בדיעבד. כן יש להבהיר, האם עו"ד הפונה לוועדת האתיקה לפי כלל 16(ב), רשאי להמשיך בייצוג בטרם קבלת אישור הוועדה.

החלטה

השופט מ' מזון:

1. בקשה לרשות ערעור על פסק דינו מיום 2.8.2018 של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (השופטת א' כהן) בע"א 27213-05-18, [פורסם בנבו] אשר קיבל את ערעור המשיבה על פסק דינו של בית משפט השלום בתל אביב-יפו (השופטת כ' לוי) בת"א 57246-05-15 [פורסם בנבו] וביטל את חיובה של המשיבה בתשלום פיצויי נזיקין למבקש.

2. ביום 24.10.2011 התקשר המבקש עם המשיבה, עורכת דין בתחום המעמד האישי, לצורך ייצוגו בתביעה משפטית שניהל נגד בת זוגו בבית משפט לענייני משפחה. המשיבה ייצגה את המבקש בתקופה שבין אוקטובר 2011 ועד חודש ינואר

2013, אז נדרשה על ידי ועדת האתיקה של לשכת עורכי הדין (להלן: ועדת האתיקה) להפסיק לייצגו, מכיוון שנתנה בעבר ייעוץ לבת זוגו.

3. מההליכים והראיות שהוצגו בפני בתי המשפט קמא עולה כי כאשר נודע למשיבה - בדיעבד, כ-11 חודשים לאחר תחילת ייצוגו של המבקש - שהיא נתנה ייעוץ לבת זוגו של המבקש, היא פנתה ביום 22.11.2011 בשאלתא לוועדת האתיקה, על פי [כלל 16\(ב\) לכללי לשכת עורכי הדין \(אתיקה מקצועית\), התשמ"ו-1986](#) (להלן: כללי האתיקה), האם עליה להפסיק את הייצוג. במקביל המשיכה המשיבה לייצג את המבקש, לדבריה לפי דרישתו, וקיימה מטעמו משא ומתן מול באי כוחה של בת זוגו, ורק עם כישלון המשא ומתן, כעבור כ-4 חודשים מהפניה לוועדת האתיקה, הגישה בת הזוג תלונה ללשכת עורכי הדין נגד המשיבה.

4. רק ביום 10.1.2013, למעלה משנה ממועד הפניה לוועדת האתיקה, הודיעה זו למשיבה שעליה לחדול מן הייצוג של המבקש, כאשר לצד זאת הובהר כי היא לא תועמד לדין משמעתי על "ייצוג נגד לקוח" כיוון שהיא פנתה לוועדת האתיקה עם גילוי העובדות הרלבנטיות. כן צוין כי מדובר במקרה של "ייעוץ קודם בלבד" ולא של "ייצוג קודם ממש", ונוכח סמכות הלשכה להתיר ייצוג במקרה כזה על פי [כלל 16\(ב\)](#) לכללי האתיקה אין מקום להעמידה לדין משמעתי. עקב כך, הודיעה המשיבה למבקש על הפסקת ייצוגו.

5. בעקבות ההודעה על הפסקת הייצוג, הגיש המבקש בבית משפט השלום בתל אביב-יפו תביעה נגד המשיבה, בעילות של רשלנות והפר חובה חקוקה, בטענה לנזקים שנגרמו לו עקב הפסקת הייצוג. בית משפט השלום קיבל את התביעה באופן חלקי וקבע כי המשיבה הפרה את חובת הזהירות שהיא חבה למבקש בכך שלא ערכה רישום של הייעוץ שנתנה לבת-זוגו ובכך תרמה לתקלה של ייצוג בניגוד עניינים. ולפיכך חייבה את המשיבה בתשלומי נזק ועגמת נפש למבקש.

6. ערעור שהגישה המשיבה לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו התקבל. נפסק כי בממצאים העובדתיים שקבע בית משפט השלום אין כדי לבסס את עוולת הרשלנות, שכן לא הוכחו יסודות העוולה, וכי המשיבה פעלה "על פי הספר" כאשר פנתה מיוזמתה בשאלתא לוועדת האתיקה, ותשובת ועדת האתיקה ניתנה באיחור רב שלא באשמתה של המשיבה. אמנם נקבע כי על המשיבה להפסיק את הייצוג, אך נקבע גם

שאינן מקום לקובלנה משמעתית. המשיבה גם לא הסתירה את העניין מהמבקש בשום שלב, והוא ידע שנושא הייצוג שלו מצריך הכרעה מהלשכה. נוכח האמור קבע בית המשפט כי המשיבה פעלה בצורה סבירה בנסיבות העניין, ולפיכך הערעור התקבל ופסק הדין של בית משפט השלום בוטל.

7. בבקשתו לרשות ערעור לפנינו טען המבקש כי יש חשיבות ציבורית רבה בקביעת כללים ברורים בנושא של הפסקת ייצוגו של לקוח על ידי עורך דין, ובפרט כאשר עסקינן בעורך דין לענייני משפחה. לצד זאת העלה המבקש שלל טענות לטעויות, לגישתו, בפסק דינו של בית המשפט המחוזי לענין הקביעה שלא הוכחה רשלנות מצד המשיבה ובאשר למשמעות שיש לייחס לענין זה להחלטת ועדת האתיקה.

בתגובתה לבקשה טענה המשיבה כי דין הבקשה להידחות, שכן מדובר ברשות ערעור ב"גלגול שלישי" וזו כידוע תינתן רק במקרים חריגים שמקימים סוגיה משפטית או ציבורית החורגת מעניינם של הצדדים, בעוד בענייני קביעתו של בית המשפט המחוזי נטועה בעובדות הספציפיות של המקרה, ואין בה משום קביעת נורמות כלליות בנושא הנדון.

9. ביקשנו את עמדתה של ועדת האתיקה הארצית. בכתב עמדה תמציתי שהוגש לנו הבהירה ועדת האתיקה כי אינה נוהגת להתייחס לנסיבות מקרים ספציפיים הנדונים בפני בית משפט. אשר לסוגיה הכללית צוין כי ועדות האתיקה פרסמו גילויי דעת בענין ייעוץ ללקוח, בהם הומלץ לעורכי הדין לתעד פגישות ייעוץ, לרבות פרטי הפונים, נושא הפגישה ותוכן כללי שלה. עוד צוין כי קיימת תופעה פסולה של "לקוחות פוטנציאלים" הפונים לעו"ד ומקיימים פגישת ייעוץ שכל תכליתה לפסול אותם מייצוג נגדם, ועל כן פניות עו"ד במקרים כאלה לפי [כלל 16\(ב\)](#) נבחנות על ידי ועדות האתיקה בכל מקרה לפרטיו ולנסיבותיו.

10. בדיון לפנינו חזרו באי כוח הצדדים על עיקרי טענותיהם. בא כוח המשיבה הוסיף, כי חיפש ולא מצא כל גילוי דעת בנושא זה מטעם לשכת עורכי הדין או ועדות האתיקה מטעמה, כנטען מטעם ועדת האתיקה הארצית, וכי כאשר פנה לוועדת האתיקה הוא הופנה למאמר שעסק בנושא זה, אשר פורסם בכתב העת "עט ואתיקה" של מחוזות תל אביב והמרכז של לשכת עורכי הדין, בו צוין כי הוא משקף את דעת הכותבת בלבד.

11. לאחר עיון בחומר שבתיק ושמיעת טענות הצדדים הגענו למסקנה כי בנסיבות המקרה דנן אין הצדקה למתן רשות ערעור. ההכרעה הפרטנית בעניינו של המבקש אינה מצדיקה רשות לערעור "בגלגול שלישי", שכן פסק דינו של בית המשפט המחוזי לא מעורר כל שאלה משפטית עקרונית החורגת מעניינם של הצדדים, ומתן רשות ערעור גם אינו דרוש כדי למנוע עיוות דין.

12. אשר לסוגיה הכללית הנוגעת לחובות המוטלות עורך דין המקיים התייעצות עם לקוח במגמה להימנע מייצוג תוך ניגוד עניינים. אכן, מדובר בסוגיה הראויה לבירור ולהסדרה, ברם זו לא התבררה בפסקי הדין של הערכאות קמא מעבר להערות כלליות. וכנזכר לעיל, גם מטעם ועדת האתיקה קיבלנו התייחסות מאוד כללית בדבר קיומם של גילויי דעת לא מחייבים בנושא, ואלה אף לא צורפו לתגובת ועדת האתיקה, גם לא על דרך הפניה. כאמור, לטענת בא כוח המשיבה אין בנמצא גילוי דעת כזה, והוא הופנה אך למאמר שפורסם, אשר עיון בו מעלה שאינו עוסק בסוגיה הכללית האמורה. בנסיבות אלה אין בפנינו תשתית המצדיקה או המאפשרת דיון בסוגיה זו במסגרת בקשה זו לרשות ערעור, שמוקדה הוא אחר.

13. עם זאת אנו רואים להעיר, כהערה כללית, כי חובתו של עורך דין לפעול לטובת שולחו בנאמנות, במסירות, בהגינות וללא ניגוד עניינים, היא מאבני היסוד של יחסי עו"ד-לקוח (סעיף 54 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961; בסעיף 2 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986; על"ע 1/88 הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בישראל נ' פלוני, פ"ד מב(4) 477 (1989)). חובת עורך דין שלא לפעול תוך ניגוד עניינים על ידי טיפול נגד לקוח, ולשמור על סודיות מידע שנמסר לו על ידי הלקוח, מוסדרים בכללים 16 ו-19-21 לכללי האתיקה.

על כן, מן הראוי כי לשכת עורכי הדין וועדת האתיקה הארצית יקבעו כללי התנהגות מחייבים בסוגיה זו, בין על ידי תיקון כללי האתיקה ובין בדרך אחרת, לרבות לענין חובת תיעוד פגישות ייעוץ, כולל פרטי הפונים, נושא הפגישה ותוכן כללי שלה, כדי למנוע היקלעות למצב – כפי שאירע במקרה דנן – של ייצוג תוך ניגוד עניינים לכאורה, המתגלה רק בדיעבד. כן יש להבהיר, האם עו"ד הפונה לוועדת האתיקה לפי כלל 16(ב), רשאי להמשיך בייצוג בטרם קבלת אישור הוועדה.

14. סוף דבר: הבקשה לרשות ערעור נדחית. בנסיבות הענין לא יהא צו להוצאות.

ניתנה היום, א' באדר התש"ף (26.2.2020).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט

ש ו פ ט

מב 18068290_B09.docx

מרכז מידע, טל' 077-2703333 *3852 ; אתר אינטרנט, <http://supreme.court.gov.il>

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, תיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

ע' פוגלמן 54678313-6829/18

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה